

Ourous

Ourous nevét meg kell tanulni. Apró falucska ez, Guinea északi részén, a szenegáli határ mellett. Gondolom, francia helyesírással írják a nevét, a gyarmati kultúra örökségeként, tehát talán „urusz”-nak kell ejteni. Az interneten pár kattintás után látszanak szegényes házai; nem sokat változtak azóta, hogy az első fényképek készültek, úgy száz éve, a Szent Róza-templom körül formálódó katolikus misszióról. Ourousban egy kis észak-guineai törzs, a konyagik tagjai élnek. „A konyagi szinte kizárólag mezőgazdasággal, állattartással foglalkozó törzs, amelynek sikerült megőriznie hagyományait.” A ma ezerfős falu már jórészt keresztény, de 50–60 éve nagyobb részt animista pogány volt, „hűségesek szertartásaihoz és évszázados ünnepeikhez”. „A konyagi nép”, az ősi vallás követője, „igen vallásos, ragaszkodik Istenhez, akit Oounounak” —Ununak?— „neveznek. De csak az ősökön keresztül lehet kapcsolatba lépni vele.” Rítusaik két legfontosabb csoportja a temetési és a beavatási rítusok. Az előbbiek „felajánlásokból állnak, állatok vérenek és méhsörnek az italáldozatából. Ezeket a földre öntik vagy egy szent fa lábához vagy egy oltárra vagy az őseket jelképező faoszlopra. Céljuk megnyugtatni a szellemeket, hálát adni Istennek és a természetfeletti hatalmak jóindulatát kérni”. A fiúk „beavatásának ceremóniája” is „lényeges mozzanata a konyagi törzs életének. Ezt a körülmetélés előzi meg... A nagyjából tizenkét éves korú fiúkon érzéstelenítés nélkül végzett körülmetélés során a fiú nem sírhat, bármekkora fájdalmat érez. Ez a műtét nyit meg egy két-három éves átmeneti időszakot, hogy előkészítse a fiút a beavatásra.” „A szombat délután kezdődő és egész éjszaka tartó törzsi táncok után a fiatalokat az erdőbe vezetik, majd elzárják őket egy hétre, hogy a szenvedés elviselésére eddzzék őket... Ez a szokásokba, a hagyományokba és a közösségi viselkedésbe való beleszoktatás ideje is.” Hogy ma hogyan van, nem derül ki a híradásokból, de úgy ötven éve még egy katolikus kisszeminaristának is illett alávetnie magát a beavatási szertartásnak, másként nem tarthatott a törzséhez. Más nagy ünnepek is tagolták a munkás napok folyását s nyilván ma is tagolják, mint az aratási ünnepek, esküvők, végeérhetetlen táncok a holdfényben; a gyermekek pedig mindenekelőtt az idősektől meséket és legendákat hallgatva nőttek-nőnek bele a közösség hagyományába.

Ourous nevét meg kell tanulnunk. Itt született pogány szülőktől, itt keresztelkedett meg kétéves korában, itt élt gyermekként, itt avatták a konyagi törzs teljes jogú férfitagjává Robert Sarah bíborost, aki ma az Istentiszteleti és Szentiségi Fegyelmi Kongregáció bíboros-prefektusa. Így vall örökségéről, melyre kritikus tisztelettel tekint: „Afrikaiként bizonyára örököltém a mi örvendező félelmünket minden szakrális valóság iránt. A pogány vallási ünneplésekben, a táncok és a mulatságok zaja után az italáldozatok szakrális pillanatai következtek, amelyek abszolút csendet parancsoltak.” *Isten vagy a semmi* című beszélgetéskönyve után —melyből fönt is és a következő tanulmányban is idézek— remélhetőleg *A csend erejéről* írott szavait is hamarosan olvashatjuk.

Enyedi György (1555–1597) unitárius püspök

A Szentlélek küldése

Az Istenhez való háladásnak egyik neme gyakran az Őfelsége jótéteményéről megemlékezni, és soha azoktól el nem feledkezni, mellyek hogy inkább eszünkben jussanak, az Isten ugyan megíratta, hogy ha valami háládatlanság és gondviseletlenség miatt el kezdene is temetődni, honnat az jövőendő üdőkben élők megtudhatnák és tanolhatnák. Az több csudálatos dolgok közt pedig, mellyeket az Isten az ő népével cselekedett, nem utolsó az Szentléleknek az apastalokra való kiöntése, melynek módját és rendit igen szépen megírta szent Lukács ez elészámált igékben. [Act 2] Mü is annakokáért ez mostani órában az közönséges keresztyéni gyülekezetnek szokását követvén halljunk és tanoljunk ez históriából. [...]

Az ideje felől így szól: És mikor etc. Ez az nap, az kiről itt emlékezik szent Lukács, az zsidóknál egyik innep vala az három fő innepek közzül, az kinek megillésére megparancsolta vala az Isten, hogy Jeruzsálemben mindenünnen felgyűljenek, és magokat az Úr előtt, azaz az Frigy Ládája előtt megmutatnák. Nevezetik vala pedig heteknek innepinek. Mert húsvét másod napjától fogva, az mikor Zsidóországban szokták vala az sarlót az gabonában vetni, hét hetet kell vala olvasni, azaz 49 napot, és az ötvenedik vala az innep napja. Ez az oka, hogy az görögök ezt az innepet híják πεντηκωστιονnak [sic], azaz ötvenedik napnak húsvét innepétől fogva. Innét jött az görög szóból az magyarok nevezetje, az pünkösöd.

Ez innepnapon pedig emlékeznek vala az Izrael fiai az törvénynek az Sinai-hegyen való kiadásáról. Mert az egyiptombeli kijövetel után ötvenedik napon rettenetes villamásokkal adá ki az Isten az tíz parancsolatokat. Ugyanezen nap adaték az apostoloknak is az Szentlélek, az mint írja az evangélista. Oka pedig ennek elsőben az, hogy ez csudatételnek híre inkább kiterjedne, és több bizonsága lenne, mert az parancsolat szerént mindenünnét az innepre fel kell vala gyűlni, hogy azért minden országokban hamar kitudatna az Istennek nagy csudatétele, akár Őfelsége akkor bocsátani, nem egyéb üdőben ez az Szentlelket.

Második oka, hogy az Ó- és Újtestamentumnak hasonlatossága és külömbisége kitetszenék. Ennyiből azért hasonlók egymáshoz, hogy mindkettőnek fő oka azon egy Isten. Miképpen azért hogy az Ótörvény ötvened nappal adaték az húsvéti báránnak megölése után, azonképpen ötvened nappal az Krisztus feltámodása után adaték az Újtestamentumnak Lelke. Külömbőség pedig ennyiből vagy, hogy az Ótörvény Mózes által adaték, az Újtestamentumnak Lelke pedig az Krisztus által adaték. Amaz szolgájának, imez Fiának hívattatik az Istennek.

Enyedi György prédikációi 1. (67–99. beszéd). 2. Kolozsvári Kódex, Marosvásárhelyi Kódex, Sárospataki Kódex, Conciones vetustissimae.

Sajtó alá rendezte, az előszót és a jegyzeteket írta Lovas Borbála.
MTA-ELTE HECE — Magyar Unitárius Egyház. Budapest 2016. 257–258. A teljes szöveg: 257–271.